RADAR vóór gelijke behandeling tegen discriminatie

's-Hertogenbosch, 14 juni 2021
Kenmerk: 21/LT/013

Gemeente Meierijstad
College van Burgemeester en Wethouders
Postbus 10.001
5460 DA VEGHEL

Betreft: Monitor Discriminatie politie-eenheid Oost-Brabant 2020

Geacht College,

2020 was het jaar waarin het effect van de coronacrisis voelbaar was op alle terreinen van de samenleving en het bewustzijn van racisme en discriminatie een nieuwe impuls kreeg door de Black Lives Matter-protesten. Dit vond zijn weerslag in de meldingen van ervaren discriminatie. In de Monitor Discriminatie 2020 over de politie-eenheid Oost-Brabant, die hier voor u ligt, zijn alle meldingen bij meldpunten discriminatie, registraties van discriminatie-incidenten door de politie en verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens in de politie-eenheid Oost-Brabant samengebracht. Hierdoor ontstaat een compleet beeld van alle geregistreerde discriminatie-incidenten. Deze monitor is samengesteld door antidiscriminatievoorziening RADAR in samenwerking met de politie Oost-Brabant. In deze brief gaan we in op enkele ontwikkelingen binnen de politie-eenheid Oost-Brabant en besluiten we met een aantal aanbevelingen. De cijfers voor uw gemeente, vindt u in de bijlage van de monitor.

In 2020 ontvingen de meldpunten 555 discriminatiemeldingen van inwoners van gemeenten in de politie-eenheid, een stijging van 151% ten opzichte van 2019. Bijna de helft van de meldingen betrof het 'coronalied' van Radio 10. De politie registreerde 321 discriminatievoorvallen, 13% meer dan in 2019. Het College voor de Rechten van de Mens ontving 38 verzoeken om een oordeel.

De meest voorkomende discriminatiegrond was zowel bij de meldpunten (45%) als bij de politie (44%) herkomst/huidskleur. Bij de meldpunten kwamen meldingen over de grond handicap/chronische ziekte op de tweede plaats (22%). Een deel hiervan kwam van melders die vanwege hun beperking geen mondkapje konden dragen en daarom de toegang werd geweigerd tot winkels en andere openbare plekken. Bij de politie gingen na herkomst de meeste registraties over seksuele gerichtheid (29%). Verzoeken om een oordeel bij het College gingen het vaakst over de grond handicap.

De meldingen bij de meldpunten hadden het vaakst (25%) betrekking op de arbeidsmarkt. Hierna volgde commerciële dienstverlening (20%). Op dit terrein vinden we een relatief groot aantal corona-gerelateerde meldingen. Deze hadden vooral betrekking op de mondkapjesplicht. Het terrein collectieve voorzieningen (10%) kwam op de derde plaats. Bij het College voor de Rechten van de Mens ging bijna de helft van de verzoeken over het maatschappelijke terrein arbeid.

Op basis van de cijfers en onderstaande nadere constateringen voor de politie-eenheid Oost-Brabant, formuleert RADAR de volgende algemene aanbevelingen.

Postadres voor alle locaties
Postbus 1812
3000 BV Rotterdam

Locatie Rotterdam
Grotekerkplein 5
3011 GC Rotterdam
010-4113911

Locatie Tilburg
Spoorlaan 432
5038 CX Tilburg
013 - 820 02 12

Locatie 's-Hertogenbosch
Emmaplein 19d
5211 VZ 's-Hertogenbosch
073 - 744 01 18

Locatie Eindhoven
Kastanjelaan 400, kamer 4.32
5616 LZ Eindhoven
040 - 249 14 44

info@radar.nl • www.radar.nl • Rabobank NL74 RABO 0160 9132 84 • BIC code RABONL2U - KvK 41128222

vóór gelijke behandeling
tegen discriminatie

Algemene aanbevelingen

1. Incidenten op grond van herkomst/huidskleur werden ook in de eenheid Oost-Brabant opnieuw het meest gemeld. Het jaar 2020 was het jaar van de Black Lives Matter-protesten en -beweging. Anti-zwart racisme stond, naar aanleiding van de moord op de zwarte Amerikaan George Floyd, hoog op de agenda van burgers wereldwijd en ook in Nederland. De thema's racisme en discriminatie stonden daardoor ook hoger op de agenda van lokale politieke partijen, beleidsmakers, gemeenteraden en colleges. In diverse gemeenteraden werden moties aangenomen voor verdergaande aanpak van racisme en discriminatie.

   - Intensiveer de aanpak van racisme en discriminatie. U kunt hierbij gebruikmaken van de suggesties voor de aanpak van racisme en discriminatie zoals door RADAR gedaan per brief van 30 juni 2020 gericht aan uw college.
   - Ga het gesprek aan met (vertegenwoordigers van) de zwarte gemeenschap in uw eigen gemeente en blijf ook in de toekomst in gesprek met deze gemeenschap.

2. In 2020 was sprake van een opleving van anti-Aziatisch racisme gerelateerd aan de COVID-19-pandemie. RADAR ontving diverse meldingen van anti-Aziatisch racisme en zelfs meer dan 800 meldingen over het discriminatoire 'coronalied' van Radio 10 - waarvan ongeveer 200 vanuit Oost-Brabant. Het jaar 2020 was ook het jaar waarin mensen van Oost-Aziatische afkomst, individueel of georganiseerd, meer dan ooit uiting gaven aan het gevoel veelvuldig gediscrimineerd te worden.

   - Ga in gesprek met (vertegenwoordigers van) de Oost-Aziatische gemeenschap over discriminatie en uitsluiting en blijft u vooral ook in de toekomst in gesprek met deze gemeenschap.
   - Laat onderzoek doen naar ervaringen van discriminatie van burgers met een Oost-Aziatische achtergrond. Vaak wordt deze groep niet meegenomen in onderzoeken of rapporten. Er is behoefte aan inhoudelijke en cijfermatige informatie over discriminatie onder deze groep. Met dergelijke informatie kan discriminatie van mensen met een Oost-Aziatische achtergrond gerichter bestreden worden.
   - Organiseer voorlichting voor mensen van Oost-Aziatische herkomst ter bevordering van de meldingsbereidheid en om signalen te verzamelen.
   - Zorg voor representatie van Nederlanders met een Oost-Aziatische achtergrond in uitingen van de gemeente. Dit kan helpen tegen vooroordelen en stereotypen van mensen met een Oost-Aziatische achtergrond.

3. Een kwart van de gemelde voorvallen van discriminatie in Oost-Brabant heeft betrekking op de arbeidsmarkt. Het betreft daarbij diverse discriminatiegronden, met name herkomst/huidskleur, leeftijd, geslacht, godsdienst en nationaliteit.

   - Focus op de bestrijding van arbeidsmarktdiscriminatie op deze gronden. Op lokaal niveau blijft het van belang met ondernemers in gesprek te gaan over een inclusieve arbeidsmarkt en de voorkoming van discriminatie in het werving-en-selectieproces en op de werkvloer. Evenzeer is van belang dat werkzoekenden op de hoogte zijn van hun rechten. RADAR kan u daarbij nader adviseren.
   - Het Charter Diversiteit is in de politie-eenheid Oost-Brabant tot dusverre ondertekend door de gemeenten Eindhoven en 's-Hertogenbosch. Met de ondertekening van deze intentieverklaring committeert een gemeente zich aan zelf opgestelde doelen om diversiteit en inclusie op de werkvloer te bevorderen. Wij attenderen u op de mogelijkheid om u aan te sluiten bij of advies in te winnen over het *Charter Diversiteit*

van Diversiteit in Bedrijf. De organisatie Diversiteit in Bedrijf biedt u inhoudelijke ondersteuning bij uw commitment.

4. Het aantal meldingen van discriminatie op grond van handicap en/of chronische ziekte is in de eenheid Oost-Brabant sinds 2015 jaarlijks gestegen. De grond handicap/chronische ziekte genereert de laatste jaren na de grond herkomst/huidskleur steevast het hoogste aantal meldingen. Uitzondering was slechts het jaar 2019 waarin de grond geslacht op de tweede plaats stond als gevolg van het hoge aantal meldingen over het selectiebeleid van de TU Eindhoven. In 2020 was sprake van 51 meldingen van voorvallen die zich afspeelden in gemeenten in Oost-Brabant. Aandacht blijft nog steeds hard nodig voor de inclusie van mensen met een beperking.

   Het SCP publiceerde deze maand het rapport '*Lang niet toegankelijk, ervaringen van Nederlanders met een lichamelijke beperking als spiegel van de samenleving*', waaruit blijkt dat mensen met een lichamelijke beperking minder participeren in het publieke leven dan mensen zonder lichamelijke beperking. Ze ervaren ook minder mogelijkheden om hun leven in te richten zoals zij dat zelf willen. De oorzaken liggen niet altijd in de fysieke toegankelijkheid van publieke plekken, maar ook in vooroordelen en de manier waarop mensen behandeld worden. Het SCP constateert dat hier een duidelijke taak ligt voor de (lokale) overheid en publieke organisaties.

   - Aandacht voor de positie en inclusie van mensen met een beperking blijft nog steeds hard nodig. Zowel de cijfers van de Monitor Discriminatie als de bevindingen uit het recente SCP-rapport wijzen op het belang van de Lokale Inclusie Agenda die uw gemeente reeds heeft afgerond of momenteel nader uitwerkt. Vier jaar na de ratificatie van het VN-verdrag Handicap is in september 2020 een nieuwe fase aangebroken in de uitvoering van het verdrag. Het landelijke netwerk 'Iedereen doet mee!', opgezet door de VNG in samenwerking met 25 zogenaamde 'koplopergemeenten', ondersteunt nu alle Nederlandse gemeenten bij het waarmaken van de doelen van het VN-verdrag Handicap en de ambities uit het manifest 'Iedereen doet mee!'. In Oost-Brabant ondertekenden de gemeenten Vught, Meierijstad en 's-Hertogenbosch het manifest. Ondertekening is sinds september 2020 niet meer mogelijk, maar RADAR beveelt aansluiting bij dit landelijke netwerk van harte aan. Hiermee heeft iedere Nederlandse gemeente de mogelijkheid om kennis, ervaring en inspiratie uit te wisselen met andere gemeenten om inclusie van mensen met een beperking te bevorderen. Zo is er nu voor alle 355 gemeenten steun bij het waarmaken van de doelen van het VN-verdrag Handicap en de ambities uit het manifest 'Iedereen doet mee!'.

5. Op 1 december werd in Nederland in het kader van de bestrijding van COVID-19 de mondkapjesplicht ingevoerd. Tegelijk met die mondkapjesplicht wees de regering op de uitzondering op die plicht voor mensen die vanwege een medische beperking geen mondkapje kunnen dragen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan mensen met een longaandoening, een aandoening aan het gezicht of mensen met een traumatische ervaring. RADAR ontving in december vele meldingen van mensen die ondanks de van overheidswege ingestelde uitzondering op de mondkapjesplicht de toegang werd geweigerd tot supermarkten en bouwmarkten, scholen en peuterspeelzalen, alsmede huisartsenposten en ziekenhuizen. Ook in de eerste vijf maanden van 2021 bleef RADAR vele meldingen hierover ontvangen.

   - RADAR adviseert de gemeente te onderzoeken op welke wijze zij middels haar publiciteitskanalen aandacht kan besteden aan de uitzondering op de mondkapjesplicht voor mensen met een beperking.

6. In 2019 steeg het aantal meldingen van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid, genderidentiteit en genderexpressie aanzienlijk in de politie-eenheid Oost-Brabant. Ook in 2020 was sprake van een relatief hoog

aantal voorvallen zoals geregistreerd bij de meldpunten (seksuele gerichtheid: 5; en discriminatie van transgenders: 8) en met name ook bij de politie, waar het aantal registraties steeg van 74 naar 94.

- RADAR herhaalt de aanbeveling uit 2020 om het gemeentelijke beleid op het gebied van sociale veiligheid tegen het licht te houden. Wordt in uw beleid voldoende aandacht besteed aan de sociale veiligheid van lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen, transgender en intersekse personen (LHBTIQ⁺-personen)? Deze groepen kunnen in de openbare ruimte slachtoffer zijn van belediging, bedreiging, geweld en andere vormen van straatintimidatie. In het RADAR-rapport 'Onzichtbaar is veilig' (november 2019) vindt u diverse aanbevelingen voor het vormgeven of aanscherpen van uw beleid op het vlak van sociale veiligheid voor LHBTIQ⁺-personen. Professionals (h)erkennen vaak niet het discriminatoire aspect in LHBTIQ⁺-gericht geweld en missen handelingsvaardigheid. 'Homopesterijen' resulteren nog te vaak in gedwongen vertrek van de slachtoffers. Dit komt doordat gemeenten vaak slecht voorbereid zijn op incidenten waarbij de veiligheid van LHBTIQ⁺-personen in het geding is. RADAR raadt u aan om professionals en vrijwilligers handvatten te geven over hoe om te gaan met signalen en klachten over (seksuele) diversiteit en LHBTIQ⁺-sensitieve hulpverlening te bevorderen.

7. Deze monitor brengt de aard en omvang in beeld van geregistreerde incidenten en discriminatie-ervaringen in de politie-eenheid Oost-Brabant in 2020. Uit onderzoek van het SCP ('Ervaren discriminatie in Nederland II', maart 2020) blijkt dat slechts 3% van de ervaringen van discriminatie wordt gemeld bij een instantie die beroepsmatig discriminatie registreert.

- Het is belangrijk dat inwoners weten waar ze discriminatie kunnen melden en waar zij terecht kunnen voor gratis advies en ondersteuning. RADAR adviseert ervoor te zorgen dat informatie over RADAR te vinden is op de website van uw gemeente en dat ambtenaren waar nodig passend kunnen doorverwijzen. RADAR ondersteunt en adviseert gemeenten bij lokale campagnes gericht op het bevorderen van naamsbekendheid en meldingsbereidheid.

Constateringen met betrekking tot de gemeente Meierijstad

De cijfers van RADAR over 2020 zijn in principe niet goed vergelijkbaar met die van de voorgaande jaren, omdat dit jaar op basis van voortschrijdend inzicht gekozen is voor een andere weergave van de cijfers. Dit jaar wordt voor het eerst onderscheid gemaakt tussen enerzijds de meldingen van inwoners (over een voorval in uw gemeente en voorvallen buiten uw gemeente) en anderzijds de voorvallen in uw gemeente (van inwoners van uw gemeente en van inwoners van andere gemeenten). Zo heeft de gemeente enerzijds zicht op het exacte aantal meldingen van inwoners van de eigen gemeente en anderzijds beter zicht op welke voorvallen zich daadwerkelijk in de eigen gemeente afspeelden.

In het aantal meldingen bij RADAR is in 2020 een groot verschil te zien tussen het aantal meldingen van inwoners (21) en het aantal meldingen over voorvallen in de gemeente (6). Dat verschil wordt deels verklaard door de 7 meldingen over het zogenoemde 'coronalied' van Radio 10, zoals eerder genoemd. Die meldingen betreffen een landelijk voorval en niet een voorval in de gemeente zelf. De zes voorvallen betreffen met name de gronden herkomst/huidskleur en handicap en de maatschappelijke terreinen commerciële dienstverlening en onderwijs. Twee van de zes voorvallen betreffen meldingen van mensen die wegens een medische beperking geen mondkapje konden dragen en ondanks de uitzondering op de mondkapjesplicht problemen ondervonden met toegang tot een winkel en een school. De verdeling van de RADAR-meldingen over de diverse gronden en terreinen is vergelijkbaar

vóór gelijke behandeling
tegen discriminatie

met die verdeling bij andere gemeenten van vergelijkbare grootte. Op basis van dit aantal meldingen (6) kunnen geen specifieke conclusies worden getrokken over het voorkomen van discriminatie in uw gemeente.

Het aantal registraties bij de politie is in 2020 tien, in 2019 was sprake van elf registraties. Registraties van de politie betreffen zoals altijd voorvallen in de gemeente zelf. Zoals ieder jaar scoren herkomst/huidskleur (2) en seksuele gerichtheid (2) het hoogst, waarbij in 2020 vier van de tien meldingen niet onder een specifieke discriminatiegrond gecategoriseerd kunnen worden.

Het aantal meldingen van inwoners per 1.000 inwoners (0,26 ‰) is hoger dan het gemiddelde voor de hele politie-eenheid Oost-Brabant (0,21‰). Het aantal meldingen van voorvallen in uw gemeente per 1.000 inwoners (0,07‰) is lager dan het gemiddelde in de hele eenheid (0,09‰). Het aantal registraties bij de politie per 1.000 inwoners (0,12‰) is lager dan het gemiddelde in de hele eenheid (0,16‰).

Specifieke aanbevelingen voor de gemeente Meierijstad

RADAR constateert dat de gemeente Meierijstad als 'koplopergemeente' en ondertekenaar van het manifest 'Iedereen doet mee' zeer actief is op het thema 'inclusie van mensen met een beperking'. RADAR constateert ook dat de gemeenteraad in 2020 de motie 'Niets doen kan niet meer' aannam en daarmee de aanpak van racisme en discriminatie in uw gemeente hoog op de agenda zette. RADAR acht de aanbevelingen zoals hierboven voor de hele politie-eenheid Oost-Brabant geformuleerd ook voor uw gemeente relevant. De cijfers voor uw gemeente geven geen aanleiding tot aanvullende specifieke aanbevelingen. RADAR wijst hier nogmaals op de diverse suggesties voor de aanpak van racisme en discriminatie zoals gedaan per brief van 30 juni 2020 gericht aan uw college.

RADAR gaat graag met u in gesprek over de Monitor Discriminatie en de aanbevelingen voor de aanpak van discriminatie die wij in deze brief hebben geformuleerd.

Embargo

Tenslotte attenderen wij u op het volgende. Op de nu aan u beschikbaar gestelde publicatie rust een embargo tot donderdag 24 juni. Op die dag wordt het landelijk rapport Discriminatiecijfers in 2020 met discriminatiegegevens van antidiscriminatievoorzieningen, politie en het College voor de Rechten van de Mens door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan de Tweede Kamer aangeboden. Dat valt samen met het moment waarop de rapporten op eenheidsniveau, zoals het rapport dat u nu ontvangt, openbaar worden gemaakt.

Met vriendelijke groet,

Lisette Tanis-Pinas

Directeur-bestuurder RADAR, Art.1 en IDEM Rotterdam